

MỘT SỐ NGHIÊN CỨU VỀ TỔ CHỨC HOẠT ĐỘNG KHÁM PHÁ KHOA HỌC NHẪM PHÁT TRIỂN VỐN TỪ CHO TRẺ MẪU GIÁO

Nguyễn Thị Ngọc Châu

Trường Đại học Hồng Đức

Email: nguyenthingocchau@hdu.edu.vn

Article History

Received: 18/3/2020

Accepted: 12/4/2020

Published: 08/5/2020

Keywords

literature review, scientific explore activities, vocabulary development, preschool children.

ABSTRACT

There are many different means in developing vocabulary for preschool children in general, among which organizing scientific explore activities is a highly effective means. The paper presents a number of related tool concepts, from which an overview of research works on organizing scientific explore activities to develop vocabulary for preschool children. The research results are the basis for building a theoretical framework and proposing contents to investigate the current situation of this issue.

1. Mở đầu

Ngôn ngữ là phương tiện quan trọng để giao tiếp và nhận thức thế giới, nên việc giáo dục ngôn ngữ cho trẻ phải bắt đầu từ rất sớm. Trong đó, vốn từ được xem là nền móng cơ bản để phát triển ngôn ngữ cho trẻ lứa tuổi mầm non. Nhiệm vụ phát triển vốn từ (PTVT) được thực hiện tích hợp trong tất cả các hoạt động ở trường mầm non, trong đó khám phá khoa học (KPKH) là một trong những hoạt động có nhiều lợi thế. Đối tượng KPKH là thế giới động vật, thực vật, các hiện tượng tự nhiên, đồ vật và chính bản thân trẻ (Bộ GD-ĐT, 2017). Ở đó, có những điều mới mẻ, gây sự ngạc nhiên khiến trẻ tò mò muốn tìm tòi khám phá; trẻ được tiếp xúc thực tế, gần sự vật, hiện tượng với từ cụ thể. Thông qua hoạt động KPKH, trẻ học được tên gọi, đặc điểm, sự biến đổi... và mô tả lại bằng ngôn ngữ các sự vật hiện tượng đó, nhờ vậy mà trẻ tích lũy được vốn từ phong phú.

Thực tế ở các trường mầm non, khi tổ chức hoạt động KPKH, giáo viên thường chú trọng tới mục tiêu phát triển nhận thức mà ít chú ý đến phát triển ngôn ngữ nói chung, PTVT cho trẻ nói riêng. Hiện tượng “giáo viên nói nhiều, làm nhiều hơn trẻ” còn khá phổ biến. Trẻ chưa có nhiều cơ hội được giao tiếp, chia sẻ, diễn đạt ý tưởng của mình; các hoạt động KPKH chưa tạo được môi trường ngôn ngữ tích cực cho trẻ. Đa số giáo viên còn gặp khó khăn trong quá trình tìm kiếm những biện pháp tổ chức hoạt động KPKH nhằm PTVT cho trẻ. Những nhược điểm, khó khăn này cần được nghiên cứu tìm kiếm các biện pháp khắc phục nhằm nâng cao chất lượng giáo dục phát triển ngôn ngữ cho trẻ nói chung, PTVT cho trẻ nói riêng.

Đề có cơ sở cho việc xây dựng khung lý luận, từ đó thiết kế những nội dung khảo sát thực trạng và đề xuất biện pháp, cần thiết phải tổng quan những công trình nghiên cứu liên quan về tổ chức hoạt động KPKH nhằm PTVT cho trẻ mẫu giáo trên thế giới và ở Việt Nam.

2. Kết quả nghiên cứu

2.1. Một số khái niệm cơ bản

- Phát triển vốn từ cho trẻ: “PTVT cho trẻ là việc tổ chức có kế hoạch, có khoa học nhằm cung cấp vốn từ, làm giàu vốn từ, nâng cao khả năng hiểu nghĩa của từ, củng cố và tích cực hoá vốn từ cho trẻ, giúp trẻ biết vận dụng phù hợp vốn từ đó trong hoạt động giao tiếp” (Trịnh Thị Hà Bắc, 2013, tr 7), “là giúp trẻ nắm được nhiều từ, hiểu ý nghĩa của từ và biết sử dụng trong các tình huống giao tiếp” (Hoàng Thị Oanh và cộng sự, tr 17) hoặc “là hoạt động có chủ đích, có kế hoạch, nhằm giúp trẻ lĩnh hội vốn từ có hiệu quả” (Nguyễn Thị Phương Nga, tr 74).

Trên cơ sở những quan điểm trên, chúng tôi hiểu rằng: PTVT cho trẻ là quá trình sư phạm có mục đích, có kế hoạch nhằm giúp trẻ tích lũy số lượng từ, hiểu nghĩa của từ và hình thành cách sử dụng từ trong các ngữ cảnh giao tiếp khác nhau.

- Tổ chức hoạt động KPKH:

Trên cơ sở tham khảo nghiên cứu của Trần Thị Ngọc Trâm và Nguyễn Thị Nga (2013), Hoàng Thị Phương (2017), chúng tôi cho rằng: Hoạt động KPKH của trẻ mầm non là quá trình trẻ thăm dò, tìm tòi cái mới, những điều chưa biết về bản thân, đồ vật, thực vật, động vật, hiện tượng tự nhiên bằng các hoạt động: quan sát, so sánh, phân loại, thử nghiệm, làm thí nghiệm đơn giản, dự đoán, suy luận, thảo luận, giải quyết vấn đề, đưa ra quyết định..., qua đó trẻ lĩnh hội được kiến thức, kỹ năng và có thái độ đúng đắn với các đối tượng này.

Theo Từ điển tiếng Việt, “*tổ chức là sắp xếp, bố trí cho thành một chỉnh thể, có một cấu tạo, một cấu trúc và những chức năng chung nhất định hoặc làm những gì cần thiết để tiến hành một hoạt động nào đó nhằm có được hiệu quả tốt nhất*” (Hoàng Phê, 2009, tr 1249). Như vậy, “tổ chức” là những thao tác/hành động cụ thể của chủ thể nhằm làm cho một hoạt động nào đó đạt được hiệu quả tốt nhất.

Khi “chủ thể” tổ chức hoạt động KPKH là giáo viên mầm non thì khái niệm này được hiểu như sau: *Tổ chức hoạt động KPKH là quá trình giáo viên thực hiện những thao tác cụ thể giúp trẻ thăm dò, tìm tòi cái mới, những điều chưa biết về bản thân, đồ vật, thực vật, động vật, hiện tượng tự nhiên bằng các hoạt động quan sát, so sánh, phân loại, thử nghiệm, làm thí nghiệm đơn giản, dự đoán, suy luận, thảo luận, giải quyết vấn đề, đưa ra quyết định..., qua đó trẻ lĩnh hội được kiến thức, kỹ năng và có thái độ đúng đắn với các đối tượng này.*

- *Tổ chức hoạt động KPKH nhằm PTVT cho trẻ:* Từ khái niệm “tổ chức hoạt động KPKH” và “PTVT cho trẻ”, có thể hiểu khái niệm này như sau: *Là quá trình giáo viên thực hiện những thao tác cụ thể giúp trẻ thăm dò, tìm tòi cái mới, những điều chưa biết về bản thân, đồ vật, thực vật, động vật, hiện tượng tự nhiên bằng các hoạt động quan sát, so sánh, phân loại, thử nghiệm, làm thí nghiệm đơn giản, dự đoán, suy luận, thảo luận, giải quyết vấn đề, đưa ra quyết định..., để thông qua đó trẻ tích lũy được số lượng từ, hiểu nghĩa của từ và hình thành cách sử dụng từ trong các ngữ cảnh giao tiếp khác nhau.*

Các khái niệm công cụ trên sẽ định hướng cho việc tổng quan những nghiên cứu về tổ chức hoạt động KPKH nhằm PTVT cho trẻ mẫu giáo.

2.2. Một số nghiên cứu về tổ chức hoạt động khám phá khoa học nhằm phát triển vốn từ cho trẻ mẫu giáo

2.2.1. Những nghiên cứu về vai trò, sự ảnh hưởng của hoạt động khám phá khoa học đối với phát triển ngôn ngữ, vốn từ cho trẻ mẫu giáo

Trên thế giới, nghiên cứu về hướng này có những tác giả tiêu biểu như: Pextalodi J.H.; Badodop, L.; Quen R.; Cômenxki J.A.; Rutxoo, J.J.; Pextalozi I.G. Các tác giả này nhấn mạnh vai trò to lớn của quá trình quan sát, tiếp xúc với thiên nhiên, xã hội đối với việc lĩnh hội kiến thức, phát triển trí tuệ, ngôn ngữ của trẻ em. Đặc biệt, vai trò của hoạt động KPKH đối với giáo dục toàn diện nói chung và phát triển ngôn ngữ trẻ nói riêng, được thể hiện ở các công trình nghiên cứu của các nhà tâm lý, giáo dục học Liên Xô như: Usinxki, Krupxkaia, Chikheeva, Pođzikov, Xamorukova, Verechenhikova, Nhikôlaeva... Điểm chung trong nghiên cứu của các tác giả này là: qua hoạt động KPKH, trẻ được tìm hiểu thế giới xung quanh, được khám phá, thử nghiệm, phát hiện, giải thích, lập luận... Kết quả là trẻ thu được một số lượng từ đáng kể, cũng từ đó trẻ được phát triển năng lực quan sát, tư duy, giải quyết vấn đề... Đây chính là điều kiện để ngôn ngữ của trẻ được bộc lộ, phát triển. Ngoài ra, tác giả Usinxki đã khẳng định vai trò quan trọng của môi trường xã hội trong việc dạy tiếng mẹ đẻ cho trẻ em. Tác giả Pextalodi với cuốn “Sách dành cho các bà mẹ” đã nhấn mạnh vai trò của thiên nhiên đối với sự phát triển năng lực trí tuệ và sự tồn tại của con người. Ông khuyên các bà mẹ rằng: sự chăm sóc đầu tiên đối với đứa con của mình là dạy nó biết quan sát các đối tượng xung quanh và tập cho nó nói; đồng thời, ông hướng dẫn các bà mẹ rất cụ thể về phương pháp, biện pháp và hình thức dạy trẻ quan sát các đối tượng xung quanh và tập nói cho trẻ (dẫn theo Nguyễn Thị Oanh và cộng sự, 2001).

Worth trong nghiên cứu “Khoa học trong lớp học mầm non: Nội dung và quy trình” cho rằng, khoa học là một lĩnh vực đặc biệt quan trọng trong thời thơ ấu của trẻ, nó không chỉ xây dựng cơ sở cho sự hiểu biết khoa học trong tương lai mà còn xây dựng các kỹ năng quan trọng và thái độ học tập. Việc dạy và học khoa học trong lớp học mầm non giúp trẻ sử dụng và phát triển các kỹ năng quan trọng như làm việc nhóm, phát triển ngôn ngữ và hiểu biết toán học (Worth, 2010).

Ở Việt Nam, từ những năm 50 của thế kỉ XX, vấn đề cho trẻ làm quen với môi trường xung quanh đã được các nhà giáo dục quan tâm, song phải đến những năm 60 thì vấn đề này mới thực sự được nghiên cứu và đặt ra trong Chương trình giáo dục mầm non dưới tên tiêu đề “Nhận biết và tập nói”. Sau những năm 1975, nội dung và phương pháp của chương trình này đã được đổi mới rõ rệt, thể hiện bằng việc nó đã mang tên gọi mới “Tìm hiểu môi trường xung quanh và tập nói”. Sau những năm 1980, chương trình đã được tách ra thành 02 lĩnh vực: “Làm quen với môi trường xung quanh” và “Phát triển ngôn ngữ” (dẫn theo Nguyễn Thị Ninh, 2007).

Trong nghiên cứu “Các biện pháp phát triển lời nói mạch lạc cho trẻ mẫu giáo lớn (5-6 tuổi)”, tác giả Nguyễn Thị Oanh (2000) cho rằng, nhiệm vụ phát triển lời nói mạch lạc cho trẻ mẫu giáo lớn (5-6 tuổi) gồm: (1) PTVT và kỹ năng sử dụng từ ngữ trong lời nói của trẻ; (2) Hình thành và phát triển cấu trúc ngữ pháp cho trẻ. Tác giả đã phân tích cách thức PTVT, mở rộng nội dung ý nghĩa từ vựng cho trẻ 5-6 tuổi bằng con đường nhận thức thế giới xung quanh trẻ thông qua việc tổ chức cho trẻ tham gia vào các hoạt động phù hợp như: vui chơi, học tập, lao động, dạo chơi, tham quan..., trong đó hoạt động vui chơi và hoạt động học tập đóng vai trò chủ đạo.

Trong nghiên cứu của mình, các tác giả Trần Thị Ngọc Trâm, Nguyễn Thị Nga (2013) và Thái Duy Tuyên (2008) đã chỉ ra rằng: trẻ luôn có nhu cầu KPKH và nhu cầu này được đáp ứng sẽ giúp trẻ phát triển. Những hành động khám phá làm cho nhận thức ở trẻ trở nên phong phú, chính xác, khái quát nhờ vào sự phân tích, tổng hợp, so sánh, suy đoán, giải thích, phân nhóm... Khi có các hoạt động KPKH phù hợp, nuôi dưỡng trí tò mò và mong muốn khám phá mọi sự vật, hiện tượng xung quanh sẽ là cơ hội để trẻ bộc lộ nhu cầu và khả năng nhận thức của bản thân, được thực hành các kỹ năng quan sát, phân loại, phỏng đoán... (Trần Thị Ngọc Trâm, 2007, tr 13).

Nhằm phát triển nhận thức, kỹ năng của trẻ, các tác giả như Hoàng Thị Phương (2015), Nguyễn Thị Thanh Thủy (2007), Trần Thị Ngọc Trâm và Nguyễn Thị Nga (2013), Hồ Lam Hồng (2011) đã đưa ra các hướng dẫn tổ chức hoạt động hoặc những nội dung KPKH cụ thể thông qua việc xây dựng “ngân hàng” các hoạt động KPKH về thiên nhiên vô sinh, đất, nước, không khí, ánh sáng và thế giới động, thực vật... Đây là những gợi ý quan trọng để chúng tôi khai thác, bổ sung, đưa ra các biện pháp tổ chức hoạt động KPKH nhằm PTVT cho trẻ 3-4 tuổi.

Nguyễn Thị Thu Hiền (2008) trong nghiên cứu “Trò chơi thí nghiệm tìm hiểu môi trường thiên nhiên trẻ 5-6 tuổi” đã khẳng định vai trò quan trọng của trò chơi thí nghiệm trong việc tạo hứng thú, kích thích trẻ tích cực hoạt động, phát triển ở trẻ tính tò mò, ham hiểu biết, thích khám phá, tìm tòi, phát triển óc quan sát, phán đoán và các năng lực hoạt động trí tuệ trong hoạt động KPKH. Đây là hình thức để trẻ phát triển khả năng sử dụng từ ngữ, biểu đạt được ý nghĩ thông qua các hiện tượng quan sát được, qua đó phát triển được vốn từ nói riêng và ngôn ngữ nói chung.

Nhìn chung, các nghiên cứu trên chủ yếu chỉ phân tích vai trò, ảnh hưởng của việc tổ chức hoạt động KPKH tới sự phát triển về mọi mặt của trẻ mầm non nói chung, mà chưa đi sâu vào PTVT cho trẻ 3-4 tuổi.

2.2.2. Những nghiên cứu về cách thức tổ chức hoạt động khám phá khoa học nhằm phát triển vốn từ cho trẻ mẫu giáo

- Về sử dụng bài tập, trò chơi, thí nghiệm... trong quá trình cho trẻ KPKH nhằm PTVT: Điển hình ở hướng nghiên cứu này có tác giả E.I.Tikheeva. Bà cho rằng, con đường duy nhất để mở rộng vốn từ ở trẻ chính là có được kinh nghiệm và thường xuyên quan sát, cho nên trẻ cần được quan sát với vật thật và biết được các đặc tính của nó. Sử dụng biện pháp này chính là thực hiện trò chơi, tham quan, quan sát vật thật, tranh ảnh, kể chuyện. Nếu người lớn quan tâm đến việc quan sát mở rộng từ cho trẻ thì phải chú ý đến từ tượng hình chứ không phải từ tượng thanh. Bằng hình thức nghe nhiều lần lặp đi, lặp lại thì số lượng từ mới đó sẽ khắc sâu hơn trong trẻ. Xây dựng các hệ thống bài tập, trò chơi khác nhau... sẽ phát triển khả năng tiếp thu, quan sát, phát triển các biểu tượng, tư duy..., trên cơ sở đó sẽ phát triển ngôn ngữ cho trẻ mẫu giáo. Bà đã đưa ra một số bài tập mở rộng vốn từ, phát triển ý nghĩa từ vựng cho trẻ mẫu giáo như sau: (1) Chọn những định ngữ cho vật thể; (2) Đoán những vật thể theo định ngữ; (3) Chọn những vị ngữ (chỉ hành động) cho vật thể hoặc chọn vật thể căn cứ vào vị ngữ; (4) So sánh sắc thái của từ; (5) Tiếp tục câu bỏ dở; (6) Thêm các mệnh đề phụ; (7) Những bộ phận cấu thành của vật thể; (8) Nói thành câu với từ cho sẵn; (9) Giải câu đố và đặt câu đố; (10) Phân loại vật thể (Tikheeva, 1997). Bài tập này cho đến nay vẫn còn nguyên giá trị trong việc làm giàu vốn từ, phát triển nội dung của từ, giúp trẻ biết sử dụng từ ngữ đúng đắn trong khi nói. Do đó, chúng tôi sẽ chọn lọc và vận dụng vào tổ chức cho trẻ 3-4 tuổi lĩnh hội vốn từ trong hoạt động KPKH.

Nhiều tác giả tiếp cận theo các hướng khác nhau trong dạy trẻ mẫu giáo KPKH, như: đưa ra các hoạt động KPKH cho trẻ mẫu giáo dưới hình thức chơi (Mary & Susan, 2007), xem KPKH như là một phương tiện để giáo dục phát triển toàn diện cho trẻ mẫu giáo và xây dựng “ngân hàng” các hoạt động KPKH cụ thể nhằm hướng dẫn giáo viên mầm non tổ chức KPKH cho trẻ một cách đa dạng và tạo ra các cơ hội để trẻ tham gia hiệu quả, quá đó PTVT cho trẻ (Thomas, 2011; Bloom, 2006).

Ở Việt Nam, gần đây nhất, trong nghiên cứu của mình, tác giả Nguyễn Thị Nga (2019) đã đưa ra 05 biện pháp trong hoạt động KPKH nhằm phát triển khả năng suy luận cho trẻ 5-6 tuổi, gồm: (1) Tăng cường cho trẻ quan sát; (2) Tăng cường sử dụng tình huống có vấn đề; (3) Tăng cường sử dụng thí nghiệm khoa học đơn giản; (4) Tăng cường sử dụng các dự án KPKH; (5) Tăng cường sử dụng trò chơi học tập. Nhìn chung, trong mỗi biện pháp, tác giả mới chỉ đưa ra quy trình tổ chức các hoạt động, mà chưa có quy trình xây dựng các phương tiện để tổ chức (ví dụ: quy trình xây dựng trò chơi, thí nghiệm, tình huống...). Mặc dù cách thực hiện trong mỗi biện pháp này được tác giả đưa ra nhằm hướng tới phát triển khả năng suy luận cho trẻ 5-6 tuổi, nhưng chúng tôi vẫn có thể vận dụng để PTVT cho trẻ 3-4 tuổi khi thay đổi và bổ sung cách tổ chức ở mỗi bước.

- Về tổ chức hoạt động trải nghiệm và thảo luận về các hoạt động đó trong quá trình KPKH nhằm PTVT cho trẻ: Theo hướng này có các tác giả như Smith, Humphryes... Trong đó, Smith (2011) tập trung nêu phương pháp kích thích sự tìm hiểu thế giới thực vật của trẻ em thông qua các hoạt động như cách trồng cây, cách chăm sóc cây. Qua đó, vốn từ của trẻ về môi trường xung quanh - chủ đề thế giới thực vật, được xuất hiện từ đơn giản đến phức tạp;

ngoài việc cung cấp cho trẻ biết tên gọi, các bộ phận của cây xanh, hoa, quả..., trẻ sẽ biết được quá trình phát triển của cây, từ hạt nảy mầm → thành cây → đơm hoa → kết trái. Từ đó, giáo dục cho trẻ ý thức yêu và bảo vệ cây xanh. Ngoài ra, tác giả còn chỉ ra rằng, bên cạnh việc phát triển vốn, hoạt động làm KPKH chủ đề thực vật còn giúp tích hợp thêm các hoạt động khác như toán, nhạc, thể dục... Cũng nghiên cứu hướng này, Lauren Lowry (2012) nhấn mạnh, trong quá trình khám phá thế giới thực vật, nếu trẻ thích thú và chú ý tới bộ phận nào đó của cây, hoa, quả... thì chúng ta có thể cho trẻ nhắc lại từ mới đó về tên gọi, đặc điểm, màu sắc hay công dụng. Đây là cơ hội để cung cấp thêm vốn từ mới có liên quan cho trẻ. Theo tác giả, khi cung cấp từ mới cho trẻ, đặc biệt là trẻ 3-4 tuổi, ta không nên đưa nhiều từ cùng một lúc, mà nên tạo cơ hội, động viên, khuyến khích trẻ diễn đạt để trả lời; nên kết hợp dùng cử chỉ, điệu bộ, nét mặt để trẻ hiểu sâu hơn từ mới đó.

Tìm hiểu về việc cho trẻ thực hành trải nghiệm trong hoạt động KPKH, Janet Humphryes (2005) cho rằng: trẻ từ 0-6 tuổi luôn khám phá thế giới bằng các giác quan. Trẻ có thể hiểu tốt hơn khi tham gia vào các hoạt động mà qua đó chúng có thể giao tiếp được trực tiếp với thế giới tự nhiên. Giáo viên nên lựa chọn những gì trẻ hứng thú và muốn tìm hiểu. Để giúp trẻ thực hiện được điều này, người lớn cần cho trẻ ra ngoài trời để trẻ được hòa mình vào môi trường tự nhiên và dành thời gian để khám phá nó nhờ các giác quan.

Như vậy, cho trẻ được trải nghiệm trên đối tượng là thế giới tự nhiên được các tác giả đề cao tính hiệu quả trong việc PTVT.

Ở Việt Nam, nhìn chung, những nghiên cứu về sự phát triển ngôn ngữ và các biện pháp phát triển ngôn ngữ cho trẻ em khá nhiều, trong đó cũng thể hiện phần nào việc sử dụng các biện pháp trong hoạt động KPKH như là “phương tiện” để phát triển ngôn ngữ. Một số công trình nghiên cứu của các tác giả như: Lưu Thị Lan (1996), Đinh Hồng Thái (2017), Nguyễn Văn Căn (1987), Lương Kim Nga (1998), Lê Thị Bắc Lý (2017), Bùi Thị Lâm (2016), Lê Thị Thanh Sang (2018), Nguyễn Thị Minh Phương (2017)... đều tập trung vào đề xuất một số biện pháp tổ chức hoạt động để phát triển ngôn ngữ cho trẻ mầm non như hoạt động đọc, kể chuyện, trò chơi, làm quen với tác phẩm văn học, tổ chức hoạt động trải nghiệm... Bản thân mỗi biện pháp này cũng chứa đựng hoạt động KPKH (trước đây là khám phá môi trường xung quanh), tuy nhiên vẫn còn thiếu những nghiên cứu một cách bài bản, đầy đủ, sâu sắc về việc đề xuất biện pháp tổ chức hoạt động KPKH nhằm PTVT cho trẻ mẫu giáo nói chung, 3-4 tuổi nói riêng. Do đó, nghiên cứu của chúng tôi là một hướng đi phù hợp và đáp ứng được yêu cầu đổi mới giáo dục mầm non hiện nay.

3. Kết luận

Trên thế giới và ở Việt Nam đã có một số nghiên cứu về biện pháp PTVT cho trẻ trong hoạt động KPKH cũng như các tài liệu giảng dạy để tăng cường cho trẻ kỹ năng từ vựng. Dựa trên đặc điểm tâm sinh lí, nhận thức và thực tiễn vốn từ của trẻ 3-4 tuổi ở Việt Nam, chúng tôi sẽ chọn lọc, kế thừa và phát triển các biện pháp này và đặt trong môi trường KPKH để PTVT cho trẻ. Dù sử dụng biện pháp nào thì điều quan trọng là giáo viên phải tạo cơ hội cho trẻ được hoạt động tích cực trong bối cảnh có ý nghĩa, tức là trẻ luôn được thao tác với các từ có chủ đích khi hoạt động thì việc lĩnh vốn từ mới hiệu quả. Việc sử dụng biện pháp nào là tùy thuộc vào điều kiện về cơ sở vật, trình độ nhận thức, đặc điểm văn hóa... của từng địa phương, nhưng biện pháp phải tối ưu nhất cho lứa tuổi đó. Đây là cơ sở quan trọng để chúng tôi tiếp tục thiết lập cơ sở lí luận và khảo sát thực tiễn, từ đó đề xuất các biện pháp tổ chức hoạt động KPKH nhằm PTVT cho trẻ 3-4 tuổi hiệu quả trong thời gian tới.

Tài liệu tham khảo

- Bloom J.W. (2006). *Creating a Classroom Community of Young Scientists*. 2, ed, New York: Routledge.
- Bộ GD-ĐT (2017). *Chương trình giáo dục mầm non (Ban hành theo thông tư số 01/VBHN-BGDĐT ngày 24/01/2017)*.
- Bùi Thị Lâm (2016). *Các biện pháp tổ chức trò chơi nhằm phát triển ngôn ngữ cho trẻ mầm non 3-4 tuổi*. Tạp chí Giáo dục, số 388, tr 38-41.
- Đinh Hồng Thái (2017). *Phát triển ngôn ngữ tuổi mầm non*. NXB Đại học Sư phạm.
- Hồ Lam Hồng (2011). *Trẻ mầm non khám phá khoa học*. NXB Hà Nội.
- Hoàng Phê (chủ biên, 2009). *Từ điển tiếng Việt*. NXB Đà Nẵng.
- Hoàng Thị Phương (2015). *Hướng dẫn giáo viên mầm non tổ chức thí nghiệm khám phá tự nhiên vô sinh cho trẻ mẫu giáo 3-5 tuổi*. Tạp chí Khoa học Giáo dục, Viện Khoa học Giáo dục Việt Nam, số 118, tr 9-11.
- Hoàng Thị Phương (2017). *Giáo trình Lí luận và phương pháp hướng dẫn trẻ làm quen với môi trường xung quanh*. NXB Đại học Sư phạm.
- Humphryes Janet (2005). *Khám phá khoa học với trẻ, phát triển chương trình giáo dục mầm non - Kinh nghiệm Singapore*. Vụ Giáo dục mầm non - Trường Cao đẳng Sư phạm Hà Nội.

- Lã Thị Bắc Lý (2017). *Phát triển vốn từ cho trẻ mẫu giáo thông qua hoạt động trải nghiệm*. Tạp chí Giáo dục, số đặc biệt tháng 12, tr 32-35.
- Lauren Lowry (2012). *Build your child's vocabulary*. The Hanen Centre Publication, Canada.
- Lê Thị Thanh Sang (2018). *Tổ chức trò chơi học tập khám phá khoa học cho trẻ khiếm thính 5-6 tuổi*. Tạp chí Giáo dục, số 443, tr 11-14; 46.
- Lương Kim Nga (1998). *Phương pháp phát triển lời nói cho trẻ mẫu giáo*. NXB Giáo dục.
- Lưu Thị Lan (1996). *Những bước phát triển ngôn ngữ trẻ em từ 1-6 tuổi*. Luận án phó tiến sĩ Khoa học Ngữ văn, Trường Đại học Sư phạm Hà Nội.
- Mary S.C., Susan N. (2007). *Let's Play science*. Sterling Publishing Co, New York.
- Nguyễn Huy Cận (chủ biên, 1987). *Một số vấn đề của việc nghiên cứu ngôn ngữ trẻ em và việc dạy nói cho trẻ* (Tài liệu tổng thuật). Viện Thông tin khoa học xã hội.
- Nguyễn Thị Minh Phương (2017). *Phát triển ngôn ngữ cho trẻ qua việc làm quen với tác phẩm văn học*. Tạp chí Giáo dục, số đặc biệt kì 2 tháng 8, tr 111-112; 110.
- Nguyễn Thị Nga (2019). *Phát triển khả năng suy luận cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi qua hoạt động khám phá khoa học*. Luận án tiến sĩ Khoa học giáo dục, Viện Khoa học Giáo dục Việt Nam.
- Nguyễn Thị Ninh (2007). *Giáo trình Phương pháp cho trẻ làm quen với môi trường xung quanh*. NXB Đại học Sư phạm.
- Nguyễn Thị Oanh (2000). *Các biện pháp phát triển lời nói mạch lạc cho trẻ mẫu giáo lớn (5-6 tuổi)*. Luận án tiến sĩ Giáo dục học, Viện Khoa học Giáo dục Việt Nam.
- Nguyễn Thị Oanh, Phạm Thị Việt, Nguyễn Kim Đức (2001). *Phương pháp phát triển ngôn ngữ cho trẻ dưới 6 tuổi*. NXB Đại học Quốc gia Hà Nội.
- Nguyễn Thị Phương Nga (2006). *Giáo trình Phương pháp phát triển ngôn ngữ cho trẻ mầm non*. NXB Giáo dục.
- Nguyễn Thị Thanh Thủy (2007). *Khám phá và thử nghiệm dành cho trẻ nhỏ*. NXB Giáo dục.
- Nguyễn Thị Thu Hiền (2008). *Trò chơi thí nghiệm tìm hiểu môi trường thiên nhiên trẻ 5-6 tuổi*. NXB Giáo dục.
- Smith Jodene Lynn (2011). *Early Childhood Themes - Plants - Complete Set*. Teacher Created Materials, Inc.
- Thái Duy Tuyên (2008). *Phương pháp dạy học truyền thống và đổi mới*. NXB Giáo dục.
- Thomas Armstrong (2011). *Đa trí tuệ trong lớp học* (Lê Quang Long dịch, Lê Thị Kim Dung hiệu đính). NXB Giáo dục Việt Nam.
- Tikheeva E. I. (1997). *Phát triển ngôn ngữ cho trẻ trước tuổi học* (tài liệu dịch). NXB Hà Nội.
- Trần Thị Ngọc Trâm (2007). *Về cách tiếp cận dạy khoa học cho trẻ mầm non*. Tạp chí Giáo dục, số 162, tr 16-17.
- Trần Thị Ngọc Trâm, Nguyễn Thị Nga (2013). *Các hoạt động khám phá khoa học của trẻ mầm non (theo Chương trình giáo dục mầm non mới)*. NXB Giáo dục Việt Nam.
- Trịnh Thị Hà Bắc (2013). *Lí luận và phương pháp phát triển ngôn ngữ cho trẻ em*. NXB Đại Huế.
- Worth, K., n.d (2010). *Science in Early Childhood Classrooms: Content and Process*. Center for Science Education, Education Development Center, Inc., Newton, Massachusetts.